

ПОЛОЖЕННЯ
про аспірантуру Українського науково-дослідного інституту
архівної справи та документознавства

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Аспірантура Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства (далі – УНДІАСД) є формою підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації для системи архівних установ та інших наукових установ і вищих навчальних закладів.

1.2. Організація навчання в аспірантурі здійснюється відповідно до законів України, інших нормативно-правових актів, положень Міністерства освіти і науки України та Міністерства юстиції України, наказів Укрдержархіву, статуту УНДІАСД, наказів директора УНДІАСД, рішень вченої ради УНДІАСД та цього положення.

1.3. Науково-методичне керівництво та контроль за діяльністю аспірантури здійснює Міністерство освіти і науки України.

1.4. УНДІАСД готує кадри за науковими спеціальностями 07.00.01 – історія України 07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни та 27.00.02 – документознавство, архівознавство без відриву від виробництва, а також здійснює прикріплення здобувачів вченого ступеня кандидата наук для підготовки і складання кандидатських екзаменів та написання кандидатської дисертації.

1.5. Підготовка в аспірантурі здійснюється за рахунок коштів державного бюджету України за державним замовленням для роботи у державному секторі народного господарства.

1.6. Навчання в аспірантурі іноземців та осіб без громадянства здійснюється на підставі міжнародних договорів, загальнодержавних програм та договорів, укладених УНДІАСД з юридичними та фізичними особами.

1.7. Підготовка аспірантів понад державне замовлення здійснюється на підставі контрактів, укладених між УНДІАСД та науковими установами і вступниками, якими передбачається повне відшкодування витрат на підготовку.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ТА УПРАВЛІННЯ

2.1. Відповідальність за рівень організації наукової підготовки в аспірантурі покладається на директора УНДІАСД.

2.2. Кількість аспірантів, підготовка яких здійснюється за державним замовленням, визначається на підставі проектів річних і перспективних планів прийому до аспірантури, розроблених УНДІАСД і затверджених Міністерством юстиції України за поданням Укрдержархіву.

2.3. Кількість аспірантів, підготовка яких здійснюється поза державним замовленням, визначається директором інституту на підставі договорів, укладених УНДІАСД з юридичними та фізичними особами.

2.4. Строк навчання в аспірантурі без відриву від виробництва становить чотири роки. В окремих випадках вчена рада УНДІАСД встановлює термін навчання в аспірантурі від одного до трьох років з урахуванням обсягу наукового доробку і ступеня готовності дисертації. До терміну навчання не включається період хвороби (тривалістю понад один місяць), знаходження у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами, по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, а також відсутність з інших поважних причин, передбачених законодавством України. Вчена рада УНДІАСД оцінює обставини і визначає термін, на який продовжується навчання в аспірантурі.

2.5. УНДІАСД вміщує у засобах масової інформації оголошення про конкурсний прийом до аспірантури не пізніше ніж за три місяці до початку прийому із зазначенням наукових спеціальностей, термінів та умов прийому.

2.6. Зарахування до аспірантури проводиться наказом директора УНДІАСД. Вступнику повідомляється у п'ятиденний термін про його зарахування.

2.7. На підставі результатів вступних іспитів до аспірантури приймальна комісія ухвалює рішення щодо кожного вступника. У разі одержання однакових оцінок переважне право при зарахуванні до аспірантури надається вступникам, які успішно закінчили магістратуру і склали всі або декілька кандидатських іспитів.

2.8. За результатами атестації аспірант переводиться на наступний рік навчання або відраховується з аспірантури наказом директора УНДІАСД.

2.9. Питання підготовки наукових кадрів вчена рада інституту розглядає не менш ніж один раз на рік, переглядає склад наукових керівників та усуває від наукового керівництва осіб, які не забезпечують своєчасної і якісної підготовки аспірантів.

2.10. Захист дисертації проводиться відповідно до «Порядку присудження наукових ступенів та присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567.

3. ПРАВИЛА ПРИЙОМУ ДО АСПІРАНТУРИ

3.1. Вступники до аспірантури подають на ім'я директора інституту такі документи:

3.1.1. заяву;

3.1.2. особистий листок з обліку кадрів;

3.1.3. список опублікованих наукових праць. Аспіранти, які не мають опублікованих наукових праць, подають наукові доповіді (реферати) з обраної ними наукової спеціальності;

3.1.4. медичну довідку про стан здоров'я за формою № 086-у;

3.1.5. копію диплома з додатком про закінчення вищого навчального закладу із зазначенням одержаної кваліфікації спеціаліста або магістра (особи, які здобули відповідну освіту за кордоном, – копію нострифікованого диплома);

3.1.6. посвідчення про складання кандидатських іспитів (за наявності складених кандидатських іспитів).

3.2. Паспорт та диплом про вищу освіту подаються вступником особисто.

3.3. Вступники до аспірантури складають вступні іспити зі спеціальності в обсязі навчальної програми для спеціаліста або магістра, яка відповідає обраній ними науковій спеціальності) філософії та однієї з іноземних мов на вибір (англійської, німецької, іспанської, італійської, французької) в обсязі навчальних програм для вищих навчальних закладів IV рівня акредитації, затверджених Міністерством освіти і науки України. Іспит з іншої іноземної мови складається за рішенням вченої ради УНДІАСД у разі, коли знання цієї мови необхідні для роботи над дисертацією.

3.4. Результати вступних іспитів до аспірантури дійсні протягом календарного року.

3.5. Особи, які на час вступу до аспірантуру склали всі або декілька кандидатських іспитів, звільняються від відповідних вступних іспитів до аспірантури і їм зараховуються оцінки кандидатських іспитів.

3.6. Рішення про допуск до складання вступних іспитів до аспірантури виноситься приймальною комісією за результатами співбесіди, розгляду реферату та поданого списку опублікованих наукових праць з урахуванням письмового висновку передбачуваного наукового керівника.

3.7. Для проведення прийому до аспірантури створюється приймальна комісія під головуванням директора УНДІАСД. Члени приймальної комісії призначаються наказом директора УНДІАСД.

3.8. Прийом вступних іспитів до аспірантури проводиться предметними комісіями, як правило, у кількості 3-5 осіб, які призначаються керівником УНДІАСД і до складу яких входять доктори та кандидати наук, а до складу предметної комісії з наукової спеціальності і передбачувані наукові керівники. До складу предметної комісії з іноземної мови можуть включатися також висококваліфіковані викладачі, які не мають наукового ступеня і вченого звання.

3.9. На підставі результатів вступних іспитів до аспірантури приймальна комісія ухвалює рішення щодо кожного вступника. У разі одержання однакових оцінок переважне право при зарахуванні до

аспірантури мають вступники, рекомендовані до вступу до аспірантури вченою радою УНДІАСД, які успішно закінчили магістратуру і склали всі або декілька кандидатських іспитів.

3.10. Після закінчення прийому до аспірантури директор УНДІАСД подає до Укрдержархіву звіт про виконання плану прийому до аспірантури за рахунок державного замовлення.

4. ЗДОБУВАЧІ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ КАНДИДАТА НАУК, ЯКІ ПРАЦЮЮТЬ НАД ДИСЕРТАЦІЯМИ ПОЗА АСПІРАНТУРОЮ

4.1. Однією з форм підготовки наукових кадрів є самостійна робота над дисертацією на здобуття наукового ступеня кандидата наук.

4.2. Здобувачами наукового ступеня кандидата наук, які працюють над дисертаціями поза аспірантурою (далі – здобувачі), можуть бути особи, які мають вищу освіту і кваліфікацію спеціаліста або магістра.

4.3. Іноземці та особи без громадянства можуть бути здобувачами на підставі:

4.3.1. міжнародних договорів України;

4.3.2. загальнодержавних програм;

4.3.3. договорів, укладених вищими навчальними закладами, науковими установами з юридичними та фізичними особами.

4.4. Здобувачі прикріплюються до УНДІАСД, з відповідних спеціальностей, з метою підготовки і захисту кандидатської дисертації, а також для поглибленого теоретичного вивчення спеціальних дисциплін, вивчення іноземної мови та філософії, складання кандидатських іспитів на термін до 5 років.

4.5. Особи, які повністю використали термін прикріплення як здобувачі або раніше пройшли повний курс навчання в аспірантурі за державним замовленням, правом прикріплення до УНДІАСД не користуються.

4.6. Для прикріплення до УНДІАСД здобувач подає на ім'я директора заяву, до якої додається список опублікованих наукових праць та копія диплома про вищу освіту. Для складання кандидатських іспитів подається тільки заява та витяг з рішення вченої ради наукової установи, де виконується дисертаційна робота.

4.7. Директор УНДІАСД на підставі письмового висновку передбачуваного наукового керівника, за результатами співбесіди із здобувачем та висновків відповідного структурного підрозділу (відділу) інституту, видає наказ про прикріплення здобувача і призначення наукового керівника. Науковими керівниками здобувачів призначаються, як правило, доктори наук або за рішенням вченої ради УНДІАСД, як виняток, кандидати наук.

4.8. Кількість здобувачів, прикріплених до одного наукового керівника, не повинна перевищувати 5 осіб одночасно для доктора наук і 3 особи одночасно для кандидата наук, включаючи аспірантів.

4.9. Для складання кандидатських іспитів науковий керівник не призначається.

4.10. Здобувачі протягом місяця після прикріплення до УНДІАСД подають у відділ на затвердження погоджений з науковим керівником індивідуальний план роботи. Теми дисертацій здобувачів після погодження у відділі затверджуються вченою радою УНДІАСД.

4.11. Здобувачі працюють над дисертаціями за індивідуальними планами роботи, щорічно звітують на засіданні відділу і атестуються науковими керівниками.

4.12. Здобувачі складають кандидатські іспити з наукової спеціальності, іноземної мови та філософії.

4.13. До захисту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук допускаються здобувачі, які склали кандидатські іспити та виконали індивідуальний план.

5. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ АСПІРАНТІВ

5.1. Аспіранти мають право:

5.1.1. на прикріплення наукового керівника – доктора наук або за рішенням вченої ради УНДІАСД, як виняток, кандидата наук, який призначається наказом директора УНДІАСД;

5.1.2. отримувати всі види відкритої наукової інформації і наукове консультування;

5.1.3. користуватися науковою базою УНДІАСД;

5.1.4. брати участь у науковій діяльності інституту;

5.1.5. аспірантам, які навчаються без відриву від виробництва та успішно виконують індивідуальний план, за місцем роботи надається додаткова оплачувана щорічна відпустка тривалістю 30 календарних днів для складання кандидатських іспитів і виконання роботи над дисертацією та, за їх бажанням, протягом чотирьох років навчання – один вільний від роботи день на тиждень з оплатою його в розмірі 50 відсотків середньої заробітної плати працівника.

5.2. Аспіранти зобов'язані:

5.2.1. виконувати індивідуальний план роботи над дисертацією, який передбачає складання кандидатських іспитів зі спеціальності, іноземної мови та філософії;

5.2.2. звітувати на засіданні вченої ради УНДІАСД не менше ніж один раз на рік про виконання індивідуального плану та хід роботи над дисертацією;

5.2.3. підписати угоду про підготовку аспіранта за рахунок державного замовлення, якою передбачається своєчасне закінчення роботи над дисертацією та відповідальність сторін у разі невиконання умов угоди;

5.2.4. у встановлений термін захистити дисертацію або подати її до спеціалізованої вченої ради УНДІАСД.

6. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ НАУКОВИХ КЕРІВНИКІВ

6.1. Науковий керівник аспіранта здійснює наукове керівництво роботою над дисертацією.

6.2. Тема дисертації та індивідуальний план роботи аспіранта після обговорення відділом затверджуються науковим керівником та вченою радою УНДІАСД не пізніше тримісячного терміну після зарахування до аспірантури.

6.3. Науковий керівник щорічно атестує аспіранта.

6.4. Науковий керівник несе особисту відповідальність за якісне написання дисертації аспірантом.

6.5. Кількість аспірантів та здобувачів, прикріплених до наукового керівника – доктора наук, не повинна перевищувати 5 осіб одночасно, а для наукового керівника – кандидата наук – 3 особи.

6.6. Науковому керівнику на здійснення керівництва дисертацією щороку відводиться 50 академічних годин на одного аспіранта.

7. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ КАНДИДАТСЬКИХ ІСПИТІВ

7.1. Кандидатські іспити складаються з філософії, іноземної мови і спеціальності. Складання кандидатських іспитів здобувачами є обов'язковим для присудження наукового ступеня кандидата наук. На кандидатських іспитах можуть бути присутні члени вченої ради УНДІАСД, директор, заступники директора, представники Міністерство освіти і науки України, керівництво Укрдержархіву.

7.2. Допуск здобувачів до складання кандидатських іспитів здійснюється за наказом директора. УНДІАСД повідомляє осіб, зазначених у наказі, про допуск до складання кандидатського іспиту, про час і місце проведення кандидатського іспиту не пізніше ніж за місяць до його проведення.

7.3. Кандидатські іспити за рішенням приймальної комісії проводяться з використанням екзаменаційних білетів. Для підготовки до відповіді використовуються екзаменаційні листки, що зберігаються після іспиту протягом року. Рівень знань здобувача оцінюється за чотирибальною шкалою: “відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”.

7.4. На кожного здобувача заповнюється протокол кандидатського іспиту, до якого вносяться прізвища членів комісії, присутніх на іспитах, з обов'язковим зазначенням їх наукового ступеня, вченого звання і посади.

7.5. Кандидатські экзамени приймаються організовано, два рази на рік у формі сесій. Термін проведення сесій визначається директором УНДІАСД. В разі подання здобувачем до спеціалізованої ради дисертації до захисту кандидатський іспит може бути прийнятий поза сесією.

7.6. Після складання кожного кандидатського іспиту видається посвідчення встановленої форми, а за місцем складання останнього кандидатського іспиту отриманні посвідчення замінюються на єдине посвідчення.

7.7. Кандидатські іспити зі спеціальності приймаються за програмами, що складаються з двох частин: типової програми, затвердженої Міністерством освіти і науки України і додаткової програми, що розробляється відповідним відділом УНДІАСД. Додаткова програма кандидатського іспиту із спеціальності включає нові розділи відповідної наукової спеціальності і питання, пов'язані з напрямом досліджень здобувача, а також враховує останні досягнення у відповідній галузі науки і найновішу наукову літературу.

7.8. За рішенням приймальної комісії кандидатський іспит із спеціальності, залежно від обсягу матеріалу, може проводитися двома етапами із виставленням загальної оцінки.

7.9. Здобувач, який має вищу освіту із спеціальності, що не відповідає галузі науки, з якої підготовлено дисертацію, на підставі рішення відповідної спеціалізованої вченої ради складає додатковий кандидатський іспит із наукової спеціальності відповідної галузі науки відповідно до “Переліку спеціальностей наукових працівників”.

7.10. Кандидатські іспити з філософії складаються у вищих навчальних закладах третього або четвертого рівнів акредитації, які мають самостійні кафедри філософії (за наявності в штаті не менше одного доктора філософських наук).

7.11. Кандидатські іспити з іноземної мови складаються у вищих навчальних закладах третього або четвертого рівнів акредитації, які мають самостійні кафедри іноземних мов. До складу комісії крім двох викладачів кафедри іноземних мов має входити співробітник, який має науковий ступінь із спеціальності здобувача наукового ступеня кандидата наук і вільно володіє відповідною іноземною мовою.

7.12. Приймання кандидатських іспитів в аспірантів, підготовка яких здійснюється за державним замовленням, проводиться за рахунок коштів УНДІАСД, а аспірантів, підготовка яких здійснюється поза державним замовленням, на компенсаційній основі.

7.13. Відповідальність за дотримання встановленого порядку проведення кандидатських іспитів несе голова приймальної комісії.